

ἐπεχείρησεν μὲ ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονὴν, μὲ ἐπιμέλειαν καὶ ἐπιστημονικότητα, μὲ ἀγάπην πρὸς τὸ θέμα του καὶ μὲ ἀξιέπαινον νηφαλιότητα. Τὸ ἔργον τοῦτο προάγει τὰς Βυζαντινὰς σπουδὰς, διαφωτίζει σημαντικῶς οὐσιώδη περίοδον τῆς ἐξελεύσεως τοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἀποτελεῖ κόσμημα τῶν Βυζαντινῶν ἐκδόσεων τοῦ Rutgers University.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* * *

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΚΑΝΑΚΗ, Διοδώρου Σικελιώτου Ἱστορικῆς Βιβλιοθήκης βιβλίον πρῶτον, μέρος πρῶτον, Κείμενον, μετάφρασις, σχόλια, Ἀθήναι 1968, σχ. 8, σελ. 139.

Ἡ βελτίωσις τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν λαῶν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους καὶ ὁ συνεχῶς ἀυξανόμενος περισσεύων χρόνος εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐργαζομένων λόγῳ τοῦ βαθμιαίου περιορισμοῦ τῶν ὥρων ἢ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομαδιαίας ἐργασίας ἐδημιούργησε νέον πρόβλημα κοινωνικόν: Πῶς θὰ ἀπασχοληθοῦν ἐπωφελέστερον οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὸν διαθέσιμον χρόνον των. Ἡ κυριαρχοῦσα γενικῶς ἀντίληψις ὑποδεικνύει τὴν τροφοδότησιν τοῦ εὐρέος κοινῷ δι' ὠφελίμων βιβλίων ἀποσκοπούντων εἰς τὴν διεύρυσιν τοῦ πνευματικοῦ των ὀρίζοντος. Καὶ ὡς τὰ καταλληλότερα διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ εἰς τὸν Δυτικὸν κόσμον, καὶ εἰς τὸν Ἀνατολικὸν ἐκρίθησαν τὰ ἔργα τὰ μυοῦντα τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν πνευματικὴν δημιουργίαν τῆς Ἑλληνορωμαϊκῆς ἀρχαιότητος, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν ρίζαν τοῦ ἰδικοῦ μας σημερινοῦ πολιτισμοῦ. Διὰ τῆς γνώσεως τῶν ἀρχαίων στοιχείων προσδοκᾶται νὰ γίνουσι συνειδηταὶ οἱ σύγχρονοι μορφαὶ τοῦ πολιτισμοῦ μας ὡς προεκτάσεις ἐκείνων. Ἡ πρόθεσις αὕτη ὑλοποιήθη εἰς τὴν συστηματικὴν ἐκδοσιν ἀρχαίων κειμένων μὲ μετάφρασιν καὶ σχόλια. Τοιαῦται λαϊκὰ ἐκδόσεις εἶναι συχνόταται καὶ εὐρυτάτης κυκλοφορίας ἀκόμη καὶ εἰς τὰ Ἀνατολικά κράτη.

Εἰς τὸν ἰδικὸν μας τόπον ἡ διάδοσις εἰς τὰ λαϊκὰ στρώματα τῶν ἔργων τῆς ἀρχαίας κληρονομίας, τῶν ἔργων τῶν πατέρων μας, ὕστερεῖ. Αἱ καλὰ μεταφράσεις εἶναι πολὺ ὀλίγαι καὶ ἀναφέρονται εἰς ἐλάχιστα ἀρχαῖα ἀριστουργήματα. Ὁ Ἀντώνιος Κανάκης, φιλόλογος ἐκ τῶν κρατίστων ἀπὸ δεκαετιῶν διαφλέγεται ὑπὸ τοῦ πόνου νὰ ἐκλαϊκεύσῃ τοὺς προγονικοὺς πνευματικοὺς θησαυροὺς. Καὶ ἔχει ἤδη προσφέρει εἰς τὸ Ἔθνος ἀρίστας μεταφράσεις καὶ εἰς ἔμμετρον λόγον καὶ εἰς πεζόν, ἔργων τῆς ἀρχαιότητος ἐξόχων. Ἔχει ἐκδόσει τὴν Βατραχομουμαχίαν, τὰ Ἀργοναυτικά τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Ῥοδίου, τοὺς ποιητικοὺς μύθους διὰ τὸν Ἰγλαν καὶ τὴν Γαλάτειαν, τὸν Δ' Πυθιονίκην τοῦ Πινδάρου καὶ τὴν Οἰκουμένης περιήγησιν Διονυσίου τοῦ Λίβυος. Ἔχει ἐπίσης προετοιμάσει πρὸς ἐκδοσιν πλῆθος ἄλλων ἔργων ἐκ τῶν τοῦ Ὀμήρου, Ὀρφέως, Θεοκρίτου, Βίωνος, Μόσχου, Ἀνακρέοντος, Σαπφούς, Ἀλκαίου, Ἀράτου, Ὀππιανοῦ κλπ. Κατὰ τὸ 1968 μᾶς προσ-

ἔφερον ἐν τμήμα τῆς Ἱστορικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου. Ὁ Διόδωρος δὲν ἀνήκει εἰς τοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς, ἐκπροσωπεῖ ὁμως τὴν σοβαρὰν πνευματικὴν μόρφωσιν, τὴν ἐπιστημονικότητα τῆς μεθόδου καὶ τὴν καθολικότητα τῆς θεωρήσεως, αἵτινες χαρακτηρίζουν τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς τῆς μετακλασσικῆς περιόδου καὶ ἰδίᾳ τῆς ὑστεροαλεξανδρινῆς, εἰς ἣν οὗτος καὶ ἀνήκει. Τέκνον τῆς ἐποχῆς τοῦ ὁ Διόδωρος ἔγραψεν εἰς 40 βιβλία ἱστορίαν παγκόσμιον, θεωρῶν ὅλον τὸν κόσμον ὡς μίαν πόλιν—*«τὰς κοινὰς τῆς οἰκουμένης πράξεις καθάπερ μιᾶς πόλεως ἀναγράφαντες»*,—ἀρχίζων τὴν ἐξιστόρησιν ἀπὸ τῆς γενέσεως τοῦ κόσμου καὶ διηγούμενος ἐν συνεχείᾳ τὰ γεγονότα τῆς παγκοσμίου ἱστορίας μέχρι τῶν πολέμων τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος.

Ὁ Διόδωρος δὲν ὑπῆρξε μεγαλοφυῆς ἱστορικὸς καὶ τὸ κριτικόν του βᾶθος δὲν εἶναι σημαντικόν. Ὅμως στηριζόμενος εἰς ἀρτίαν μόρφωσιν καὶ εἰς γνῶσιν τῆς λατινικῆς ἠσχολήθη ἐπὶ σειράν δεκαετιῶν εἰς συλλογὴν τοῦ ἱστορικοῦ ὕλικου του περιοδεύσας ἐπὶ τριακονταετίαν εἰς τὰς χώρας τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἀναδιφήσας τὰ ἀρχεῖα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Τὸ ἔργον του κρίνεται ὡς εὐσυνειδήτος συλλογὴ καὶ ἀξιόπιστος πηγὴ μὲ πληροφορίας πολυτίμους μεθοδικῶς κατατεταγμένας, ἀφορώσας εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ γεγονότα καὶ εἰς τὸν πνευματικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν βίον. Λόγω τῶν ἀρετῶν τοῦ ἱστοριογραφικοῦ του ἔργου καὶ τῆς ὁμαλῆς καὶ ἀπλουστεράς γλωσσικῆς διατυπώσεώς του ἐξετιμᾶτο τὰ μέγιστα ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν, ὑφ' ὧν ἀνεγιγνώσκετο ἐπιμελῶς καὶ ἐγένετο τὸ πρότυπον μιμήσεως ὑπὸ τῶν χρονογράφων τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς περιόδου.

Ὁ Κανάκης προσέφερεν ὑπηρεσίαν πολύτιμον εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν μὲ τὴν παρουσίαν δειγματος τοῦ ἔργου τοῦ Διοδώρου. Ἐκ τῶν διασωθέντων τμημάτων τοῦ ἔργου τοῦ Διοδώρου ὁ συγγραφεὺς ἐπέλεξε τὸ Α' βιβλίον καὶ μάλιστα τὴν Α' μερίδα τῆς Α' βίβλου, περιλαμβάνουσαν 41 κεφάλαια. Εἰς τὸ τμήμα τοῦτο ὑπάρχει ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Διοδώρου, τὰ περὶ δημιουργίας καὶ θεῶν κεφάλαια καὶ ἡ ἱστορία τῆς Αἰγύπτου—θρησκεία, παραδόσεις, πολιτισμός, περιγραφή τῆς χώρας, ἔργα τῶν κατοίκων, ὁ Νεῖλος, τὰ θηρία του, αἱ πλῆμμυραι αὐτοῦ καὶ αἱ περὶ ἐρμηνείας αὐτῶν θεωρίαι. Τοῦ τμήματος τούτου ὁ συγγρ. προτάσσει βραχεῖαν κατατοπιστικὴν εἰσαγωγὴν, εἶτα τὸ κείμενον συνοδευόμενον ὑπὸ ὑπομνήματος ἐρμηνευτικοῦ τῶν δυσκόλων λέξεων καὶ ἐκφράσεων καὶ τὴν μετάφρασιν εἰς γλῶσσαν ἀπλῆν καὶ εὐληπτον, ἐν τῇ ὁποίᾳ παρέχεται καὶ ἡ ἀκριβὴς ἔνδειξις τῶν μνημονομένων εἰς τὸ κείμενον χωρίων ἄλλων ἀρχαίων συγγραφέων. Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς πλήρους κατανοήσεως ὁ συγγρ. παραθέτει εἰς τὸ τέλος εἰς ἕκτασιν τριάκοντα ὄλων σελίδων σημειώσεις προσωπογραφικὰς, ἱστορικὰς, γεωγραφικὰς, μυθολογικὰς καὶ γενικῶς πραγματολογικὰς, ἐπεξηγῶν ἐννοίας μὴ οἰκείας εἰς τὸν ἀναγνώστην. Τινὲς τῶν γεωγραφικῶν παρατηρήσεων αἰσθητοποιοῦνται καὶ διὰ παραθέσεως λεπτομερῶν χαρτῶν καὶ σχεδιαγραμμάτων.

Ἡ ἀξία τῆς προσφορᾶς τοῦ συγγρ. εἶναι ἀξιόλογος. Ἡ ἀπόδοσις τοῦ κειμένου γίνεται μὲ ἀκρίβειαν, πληρότητα, σαφήνεια, ἀπλότητα ὕφους, ἀκριβολογίαν καὶ χάριν λόγου. Δὲν συναντᾶ κανεὶς ἑκφρασιν ἀμφίβολον ἢ σχολαστικὴν οὐδὲ διήγησιν ἀνιαρὰν ἢ μονότονον. Τοῦναντίον τὸ ὕφος τοῦ συγγρ. εἶναι ἀπλοῦν

και εὐχαρι χωρὶς πολλὰς ἀλλαγὰς τοῦ κειμένου. Ἐπίσης μὲ τέχνην ἐγκαταπλέκει και τὰ παραλειπόμενα μὲν, ἀλλ' ἐκ τῶν συμφραζομένων ὑπονοούμενα τοῦ κειμένου, δυσκόλως ἀντιληπτὰ εἰς τὸν μὴ ἤσκημένον ἀναγνώστην.

Τὸ εὐρὺ κοινὸν θὰ ἀποκομίσῃ πολλὴν ὠφέλειαν ἐκ τοῦ βιβλίου, διότι εἰς αὐτὸ διαφωτίζονται ἐκ πρώτης χειρὸς παλαιαὶ ἀντιλήψεις ζῶσαι και σήμερον. Βλέπων τις π.χ. τὰς περὶ δημιουργίας τοῦ κόσμου ἀντιλήψεις τῶν Ἑλλήνων θὰ διαπιστώσῃ πόσον αὐταὶ εἶναι συγγενεῖς πρὸς τὰς τῆς Π. Δ., τὰς ὁποίας και θὰ ἐνοήσῃ καλύτερον, ἀλλὰ και πόσον εἶναι πλησίον και πρὸς τὰ πορίσματα τῆς ἐπιστήμης. Ἐπίσης ἀναγινώσκων τις τὰ κεφ. 38—41 θὰ ἴδῃ τι σημαίνει ἑλληνικὸν πνεῦμα, διαπιστῶν μετὰ πόσης μεθοδικῆς συστηματικότητος ἐκτίθενται και ἐλέγχονται αἱ ἐξενεχθεῖσαι μέχρι τότε θεωρίαι περὶ τῶν πλημμυρῶν τοῦ Νείλου μὲ ἐκτίμησιν ὄλων τῶν πιθανῶν λόγων διὰ τὰ καταλήξῃ ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν ὀρθοτέραν. Τὸ βιβλίον τοῦ Κανάκη τοῦτο πρέπει νὰ διαδοθῇ εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις, αἱ δὲ εὐρύτατα ἀνά τὸ Κράτος ἰδρυθεῖσαι σχολικαί, δημοτικαὶ ἢ κοινοτικαὶ βιβλιοθήκαι δὲν πρέπει νὰ στεροῦνται τοιούτων ἀναγνωσμάτων, διανεμομένων αὐταῖς ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων Κρατικῶν Ὑπηρεσιῶν.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* * *

ITARU SEKIMOTO, **A Modern Greek Grammar**, Ὁσάκα (Ἰαπωνίας) 1968, σ. VIII+221 (ιαπωνιστί).

«Και μᾶλλον Ἕλληνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παιδείσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας». Τὴν Ἰσοκράτειον ῥῆσιν ἀρμόζει νὰ ἀπευθύνωμεν ἐγκαρδίως πρὸς τὸν Ἰάπωνα καθηγητὴν κ. Itaru Sekimoto, συγγραφεὴ τῆς «Γραμματικῆς τῆς Νέας Ἑλληνικῆς» και ἐνθερμον μελετητὴν τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης. Ὁ κ. Sekimoto, καθηγητὴς τῆς γλωσσολογίας εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Χιροσίμα, ἀνήκει εἰς τὴν χορείαν τῶν ὀλίγων, ἀλλ' ἐκλεκτῶν μελετητῶν τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν χώραν τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου. Τούτου προηγήθησαν ὁ καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Τόκιο κ. Hidenaka Tanaka, συντάκτης ἑλληνικῆς γραμματικῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Graecae Grammaticae rudimenta» (Τόκιον 1927), ἑλληνικῆς γραμματολογίας, μεταφράσεως εἰς τὴν Ἰαπωνικὴν τοῦ Ὀμήρου κλπ.¹ και ὁ πτυχιούχος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Akira Oda, συντάκτης τοῦ «Μικροῦ Ἑλληνοἰαπωνικοῦ λεξικοῦ τῆς Καινῆς Διαθήκης» (Ὁσάκα 1964).

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Sekimoto ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ἰαπωνιστὶ συντεταγμέ-

1) Πβ. τοῦ ἰδίου τελευταίως «On the suffix—σύνη», Journal of the Classical Society of Japan 16 (1968), 24—37 (ιαπων.), 170 κ.ἐξ. (ἀγγλ.).